

“YOSH PEDAGOGLARNING MAKTABGACHA TA’LIM MUASSASALARIDA DUCH KELADIGAN ASOSIY QIYINCHILIKLAR VA ULARNI YENGISH YO‘LLARI”

¹Oktyabrova Sojida Oybek qizi, ²Gaynazarova Gulbahor Abdullayevna

¹But. 70410801-Ta’lim menejmenti mutaxassisligi (Ta’lim menejmenti) magistratura
mutaxassisligi, 1-bosqich magistranti

²Ilmiy rahbar, p.f.f.d(PhD), dotsent

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14356601>

Annotatsiya. Mazkur tadqiqot O‘zbekiston maktabgacha ta’lim tizimida yosh pedagoglarning duch kelayotgan muammolarini chuqur o‘rganishga bag‘ishlangan. Resurslar yetishmovchiligi, kasbiy rivojlanish imkoniyatlarining cheklanganligi, ota-onalar bilan ishlashdagi qiyinchiliklar va ish yuklamasi yuqoriligi tadqiqot davomida aniqlangan asosiy muammolar sifatida ko‘rib chiqildi. Ushbu muammolar maktabgacha ta’lim jarayonining samaradorligini pasaytirib, pedagoglarning kasbiy faoliyatiga salbiy ta’sir ko‘rsatmoqda. Tadqiqot davomida xalqaro tajribalar o‘rganilib, O‘zbekiston sharoitiga mos keluvchi tavsiyalar ishlab chiqildi. Shuningdek, pedagoglarning kasbiy rivojlanishini rag‘batlantirish uchun resurslarni kengaytirish, malaka oshirish dasturlarini modernizatsiya qilish va ota-onalar bilan muloqotni yaxshilashga qaratilgan amaliy takliflar ishlab chiqildi.

Kalit so‘zlar: maktabgacha ta’lim, yosh pedagog, resurs yetishmovchiligi, kasbiy rivojlanish, ta’lim sifati.

Аннотация. В данном исследовании анализируются проблемы, с которыми сталкиваются молодые педагоги дошкольного образования в Узбекистане, и предлагаются конкретные решения. Основное внимание уделено нехватке ресурсов, ограниченным возможностям профессионального развития, трудностям во взаимодействии с родителями и высокой рабочей нагрузке педагогов. Эти проблемы снижают эффективность образовательного процесса и негативно сказываются на профессиональной деятельности педагогов. Исследование включает международный опыт и разрабатывает практические рекомендации для улучшения условий труда молодых педагогов. В частности, предлагаются решения по расширению ресурсов, модернизации программ повышения квалификации и укреплению взаимодействия с родителями.

Ключевые слова: дошкольное образование, молодые педагоги, нехватка ресурсов, профессиональное развитие, качество образования.

Abstract. This research focuses on analyzing the challenges faced by young preschool educators in Uzbekistan and offers practical solutions. Key issues identified include resource shortages, limited opportunities for professional development, difficulties in engaging parents, and heavy workloads. These challenges reduce the effectiveness of the educational process and negatively impact educators’ professional activities. The study incorporates international practices and proposes recommendations tailored to Uzbekistan’s context. Specifically, it suggests expanding resources, modernizing training programs, and improving communication with parents to enhance the working conditions of young educators.

Keywords: preschool education, young educators, resource shortage, professional development, education quality.

O‘zbekiston Respublikasining maktabgacha ta’lim tizimi bugungi kunda keng ko‘lamli islohotlarni boshdan kechirmoqda. Prezident Sh.M. Mirziyoyevning 2019-yil 16-dekabrda qabul qilingan “Maktabgacha ta’lim va tarbiya to‘g‘risida”gi qonuni ushbu sohaning davlat siyosati darajasiga ko‘tarilganini ko‘rsatadi. Ushbu qonun va “Ilk qadam” davlat dasturi orqali maktabgacha ta’lim muassasalari moddiy-texnik bazasini yangilash, pedagoglarning kasbiy rivojlanishini qo‘llab-quvvatlash va bolalarni ta’lim bilan qamrab olish darajasini oshirishga qaratilgan bir qator chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Shunga qaramay, tizimda hal qilinishi zarur bo‘lgan dolzarb masalalar mavjud.

Mazkur tadqiqot yosh pedagoglarning maktabgacha ta’lim tizimidagi asosiy muammolarini o‘rganishga qaratilgan. Ularning kasbiy rivojlanishi, sharoitlarini yaxshilash va ta’lim jarayonining samaradorligini oshirish muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqot davomida resurslar yetishmovchiligi, kasbiy malaka oshirishning cheklanganligi, ota-onalar bilan ishlashdagi qiyinchiliklar va ish yuklamasi ortiqligi aniqlangan asosiy muammolar sifatida qayd etildi.

Yosh pedagoglar duch keladigan dolzarb muammolar:

1. Resurs yetishmovchiligi:

Maktabgacha ta’lim muassasalarida zamonaviy o‘quv materiallari va texnologiyalar yetishmasligi dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Pedagoglar uchun didaktik materiallarning yetishmasligi ta’lim jarayonining sifatiga salbiy ta’sir ko‘rsatmoqda. Tadqiqot davomida o‘tkazilgan so‘rovnomalarda qatnashgan pedagoglarning 68 foizi ushbu muammoni ta’kidlab o‘tgan. Xususan, qishloq joylarda bu muammo yanada keskinroq namoyon bo‘lmoqda.

Maktabgacha ta’lim muassasalarida resurslarning yetarli emasligi nafaqat ta’lim jarayonining sifati, balki pedagoglarning kasbiy motivatsiyasiga ham salbiy ta’sir ko‘rsatmoqda. Xalqaro tajribalar shuni ko‘rsatadiki, ta’lim vositalari va texnologiyalarining boyligi bolalarning nafaqat bilim olish jarayoniga, balki ijodiy salohiyatining rivojlanishiga ham xizmat qiladi. Masalan, Janubiy Koreya va Finlyandiya maktabgacha ta’lim tizimida innovatsion resurslardan foydalanish tajribasi bolalar rivojlanishida katta samara berayotganini ko‘rsatadi. Shu sababli, O‘zbekistonda ham davlat va xususiy sektor hamkorligida maktabgacha ta’lim muassasalarini boyitish dasturlarini kengaytirish zarur.

2. Kasbiy rivojlanishning cheklanganligi:

Yosh pedagoglar uchun malaka oshirish kurslari sonining kamligi va sifati yetarli emasligi ularning zamonaviy ta’lim usullarini o‘zlashtirishiga to‘sqinlik qilmoqda. O‘tkazilgan intervyular davomida pedagoglarning 74 foizi kasbiy tayyorgarlikni takomillashtirish imkoniyatlarining cheklanganligidan shikoyat qilgan.

Pedagoglarning doimiy malaka oshirish dasturlarida qatnashishi va yangi metodlarni o‘zlashtirishi ularning ta’lim jarayonidagi faoliyatini samaraliroq qiladi. Xususan, xalqaro malaka oshirish dasturlarida qatnashgan pedagoglarning ta’limga yangicha yondashuvni joriy qilgani kuzatilgan. Misol uchun, Singapurda pedagoglar yiliga kamida bir marta kasbiy malaka oshirish kurslarida qatnashadi, bu esa ularning zamonaviy yondashuvlarni amaliyotga tatbiq etish imkonini beradi. O‘zbekistonda bunday dasturlarni rivojlantirish va xorijiy tajribani moslashtirish orqali pedagoglarning ish sifatini oshirish mumkin.

3. Ota-onalar bilan ishlashdagi qiyinchiliklar:

Ota-onalar va pedagoglar o‘rtasidagi hamkorlik darajasining pastligi bolalarning rivojlanish jarayoniga to‘sqinlik qilmoqda. Tadqiqot davomida ota-onalarning ta’lim jarayoniga

jalb qilinishi muhim ahamiyatga ega ekanligi qayd etildi. Biroq, bu borada pedagoglar maxsus tayyorgarlikka ega emas.

4. Ish yuklamasi va sharoitlari:

Pedagoglarning ish yuklamasining yuqoriligi, yordamchi xodimlarning yetishmasligi va mehnat sharoitlarining qoniqarsizligi ta'lim jarayonining sifatini pasaytirmoqda. Intervyular davomida qatnashgan pedagoglarning 81 foizi bu muammoni o'z faoliyatida asosiy to'siq sifatida ko'rsatgan.

Pedagoglarning mehnat sharoitlarini yaxshilash ularning ishga bo'lgan motivatsiyasini oshirishga xizmat qiladi. Ish yuklamasini kamaytirish va yordamchi xodimlarni jalb qilish, shuningdek, pedagoglar uchun qo'shimcha moliyaviy rag'batlantirish choralarini ko'rish zarur. Bu nafaqat pedagoglarning samaradorligini oshiradi, balki ta'lim sifatiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Masalan, Yevropa davlatlarida yordamchi xodimlar faoliyatining rivojlanganligi pedagoglarning asosiy ishga ko'proq e'tibor qaratishini ta'minlaydi

Tavsiya etilgan yechimlar:

Mazkur tadqiqot davomida aniqlangan muammolarni hal qilish uchun quyidagi amaliy takliflar ishlab chiqildi:

1. Resurslarni kengaytirish:

- Davlat va xususiy sektor hamkorligini rivojlantirish orqali maktabgacha ta'lim muassasalarini zamonaviy o'quv materiallari bilan ta'minlash.

- Multimedia va didaktik materiallarni yaratish bo'yicha maxsus dasturlar ishlab chiqish.

2. Malaka oshirishni takomillashtirish:

- Yosh pedagoglar uchun malaka oshirish dasturlarini kengaytirish va ularning sifatini oshirish.

- Onlayn trening va xalqaro tajriba almashish dasturlarini tashkil etish orqali pedagoglarning malakasini oshirishga ko'maklashish.

3. Ota-onalar bilan ishlashni kuchaytirish:

- Ota-onalar uchun maxsus seminarlar va treninglar tashkil etish.

- Ota-onalarni ta'lim jarayoniga jalb qilish uchun motivatsion dasturlarni ishlab chiqish.

4. Ish sharoitlarini yaxshilash:

- Pedagoglarning ish yuklamasini kamaytirish uchun yordamchi xodimlarni jalb qilish.

- Ularning mehnat huquqlarini himoya qilish va stress darajasini pasaytirish bo'yicha qonunchilikni rivojlantirish.

Mazkur tadqiqot yosh pedagoglarning duch kelayotgan muammolarini chuqur o'rganib, ularni hal qilishga qaratilgan amaliy tavsiyalarni ishlab chiqdi. Resurslarni kengaytirish, malaka oshirish dasturlarini takomillashtirish va ota-onalarni ta'lim jarayoniga jalb qilish orqali pedagoglarning ish faoliyatini takomillashtirish va maktabgacha ta'lim sifatini oshirish mumkin. Ushbu yondashuvlar pedagoglarning nafaqat kasbiy faoliyatini, balki bolalarning rivojlanish jarayoniga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning 2019-yil 16-dekabrda qabul qilingan “Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida”gi qonuni. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari bazasi.

2. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 13-maydagi “Maktabgacha ta’lim tashkilotlari faoliyatini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 391-sonli qarori.
3. Harakatlar strategiyasi (2017-2021). O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmoni. Toshkent.
4. “Ilk qadam” davlat o‘quv dasturi, O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta’lim vazirligi, 2019-yil.
5. Haydarova R.A. (2021). Yosh mutaxassislarning kasbiy adaptatsiyasi jarayonida tanqidiy fikrlashni rivojlantiruvchi texnologiyalardan foydalanish samaradorligi. *Oriental Renaissance: Innovative, Educational, Natural and Social Sciences*, 1(Special Issue 2), 150–153.
6. Ntumi, S. (2016). Challenges Pre-School Teachers Face in the Implementation of the Early Childhood Curriculum. *International Journal of Educational Research*, 13(1), 78-92.
7. Ramazan, A. (2023). Preschool Education and Teacher Workload in Turkey: A Qualitative Study. *Turkish Journal of Education Studies*, 12(4), 112-124.
8. UNESCO (2021). *Global Guidelines for Early Childhood Education*. Paris: UNESCO Press.
9. UNICEF (2019). *Early Childhood Education: A Global Perspective*. New York: UNICEF Publishing.
10. Janius, N. et al. (2024). Challenges of Preschool Teachers in Curriculum Implementation. *Journal of Early Education Research*, 20(2), 35-50.